SET-3

ਕੋਡ ਨੰ. 227/3 Series : GBM/C

ਰੋਲ ਨੰਬਰ

Candidates must write the Code on the title page of the answer-book.

- ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਛਪੇ ਹੋਏ 8 ਪੰਨੇ + 2 ਨਕਸ਼ੇ ਹਨ ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦਿੱਤੇ ਕੋਡ ਨੰ. ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿੱਖਣ।
- ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੇਖ ਲਵੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ 22 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ।
- ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮਾਂਕ (ਸੀਰਿਅਲ ਨੰਬਰ) ਜ਼ਰੂਰ ਲਿੱਖੋ ।
- ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਲਈ15 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਸਵੇਰੇ 10.15 ਵਜੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣਗੇ । 10.15 ਵਜੇ ਤੋਂ 10.30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣਗੇ ।
- Please check that this question paper contains 8 printed pages + 2 Maps.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains 22 questions.
- Please write down the Serial Number of the question before attempting it.
- 15 minute time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

ਭੂਗੋਲ (ਸਿਧਾਂਤਕ) (ਪੰਜਾਬੀ ਉਲਥਾ)

GEOGRAPHY (Theory)

(Punjabi Version)

ਪੂਰਨ ਅੰਕ :70 ਸਮਾਂ ਸੀਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

Maximum Marks: 70 Time allowed: 3 hours

ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ 22 ਹੈ ।

ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

227/3 [P.T.O.

(iii)	ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 1 ਤੋਂ 7 ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ
	ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 40 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

- (iv) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 8 ਤੋਂ 13 ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੁੱਲ ਅਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ । ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 3 ਅੰਕ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 80–100 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 14 ਤੋਂ 20 ਤੱਕ ਲੰਬੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 5 ਅੰਕ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 21 ਅਤੇ 22 ਮਾਨਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭੂਗੋਲਕ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨਣ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦਰਸਾਣ ਲਈ ਨਾਮਾਂਕਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ । ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ ।
- (vii) **ਸੰਸਾਰ** ਅਤੇ **ਭਾਰਤ** ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਉੱਤਰ ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਨੱਥੀ ਕਰੋ ।
- (viii) ਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਬਨਾਉਣ ਲਈ **ਸਾਂਚਿਆ** ਤੇ **ਸਟੈਂਸਲਾਂ** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਪਭਾਸ਼ਾ ਲਿੱਖੋ। India's largest Student Review Platform1 ਮਾਨਵ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ ?
- 'ਟਰੱਕ ਫਾਰਮਿੰਗ' ਪਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿੱਖੋ।
- ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਕੋਬੇ-ਓਸਾਕਾ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਬਹੁਤ ਸੰਘਣੀ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਕਿਉਂਹੈ ? ਇਕ ਕਾਰਨ ਲਿੱਖੋ ।
- ਇਨਲੈਂਡ (ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਦੂਰ) ਬੰਦਰਗਾਹ ਕੀ ਹੈ ?
- 'ਵਿਕਾਸ ਮੁਕਤੀ ਹੈ ।' ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
- "ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਾਂ ਨੇ ਵਖੋ ਵਖ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਕਸੂਰਤਾ ਲਿਆ ਕੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵਡੀ ਦੇਣ ਦਿੱਤੀ ਹੈ" ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਉੱਚਤ ਠੈਹਰਾਓ ।

- 7. ''ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੈਹਰਾਂ ਵਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਗੰਭੀਰ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ।'' ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਇਕ ਦਲੀਲ ਲਿੱਖੋ ।
- 8. ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੈਹਰੀ ਬਸਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਮਾਜਕ–ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਨ ਕਰੋ। 3
- 9. "ਮਨੁਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭੌਤਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਇਵਜ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ ।" ਕਥਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
- 10. ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹੇਠ ਦਿਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿੱਖੇ : ਭਾਰਤ –ਨਗਰੀਕਰਨ ਦੀਆ ਪਰਵਿਰਤੀਆਂ 1901-2011

ਸਾਲ	ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ	ਨ ਦਾਆਂ ਖ਼ਰਾਵਰਤਾਆਂ 1901-2011 ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ (ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ) ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ %		ਦਸ਼ਾਬਦੀ ਵਾਧਾ (%)
1901	1,827	25,851.9	10.84	platform
1911	1,815	25,941.6	10.29	0.35
1921	1,949	28,086.2	11.18	8.27
1931	2,072	33,456.0	11.99	19.12
1941	2,250	44,153.3	13.86	31.97
1951	2,843	62,443.7	17.29	41.42
1961	2,365	78,936.6	17.97	26.41
1971	2,590	1,09,114	19.91	38.23
1981	3,378	1,59,463	23.34	46.14
1991	4,689	2,17,611	25.71	36.47
2001	5,161	2,85,355	27.78	31.13
2011*	7,935	3,77,000	31.16	31.08

227/3 [P.T.O.

	(10.1)	1901 ਤੋਂ 1941 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਭਾਰਤੀ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਪਰਵਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ ?	
	(10.2)	1981 ਤੋਂ 2011 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਗਰੀ ਜਨਸੰਖਿਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਦੀ ਪਰਵਿਰਤੀ ਬ ਲਿੱਖੋ।	ਾਰੇ
	(10.3)	1981 ਤੋਂ 2011 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਨਗਰੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਪਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਲਈ ਇ ਕਾਰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ :	
	ਨੋਟ :	ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਕਲਾਂਗ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 10 ਦੇ ਥਾਂ ਬਦਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ :	उ ें
	(10.1)	ਨਗਰੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ।	
	(10.2)	1901 ਤੋਂ 1921 ਤਕ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਗਰੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕਿ ਸੀ ?	त्रਉं
	(10.3)	ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨਗਰੀਕਰਿਤ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ ।	$\times$ 3 = 3
1.	"ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਤ ਕਰੋ ।	ਤ ਜਲ (ਪਾਣੀ) ਵਖੋ ਵਖ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪਾਣੀ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।" ਸਪਸ maia's largest Studentier ਸਰੋਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ	ਜ਼ਟ
12.	ਭਰਸੌਰ ਖੇ ਕਰੋ ।	ਖੇਤਰ <mark>ਵਿਚ ਏਕੀਕਰਿਤ</mark> ਜਨ ਜਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਮਾਜਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ	ਆ 3
13.	ਭਾਰਤ ਵਿ	ਵਚ ਵਾਹੀ ਯੋਗ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।	3
14.		ਲਿੰਗ ਸੰਰਚਨਾ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਰੋ । ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 'ਉਮਰ-ਲਿੰਗ' ਅਨੁਪਾਤ ਵਿ ਨ ਦੇ ਲਈ ਜੁਮੇਵਾਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਨ ਕਰੋ ।	ਵਚ + 4 = 5
227/3		4	

- 15. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਰੂਹਰਘਾਟੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼" ਨੂੰ ਯੂਰੋਪ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁਖ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਣਾਇਆ । ਇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰੋ । 3 + 2 = 5
- 16. ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ (ਤਰਿਤੀਜਕ) ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ (ਚਤੁਰਥਕ) ਆਰਥਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 17. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿੱਖੋ :

ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ (ਬਰਾਮਦ) ਸੰਘਟਨ, 1997-2011

(ਨਿਰਯਾਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ)

ਵਸਤੂਆਂ	1997-98	2003-04	2009-10	2010-11
ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਉਤਪਾਦ	18.93	11.8	10.0	rie 9!9Pla
ਕੱਚੀ ਧਾਤ ਅਤੇ ਖਣਿਜ	3.03	ge3.71	4.9	4.0
ਨਿਰਮਤ ਵਸਤੂਆਂ	75.83	75.96	67.4	68.0
ਪੇਟਰੋਲਿਅਮ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਉਤਪਾਦ	1.01	5.59	16.2	16.8
ਹੋਰ ਦੂਸਰੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ	1.2	2.94	1.5	1.2

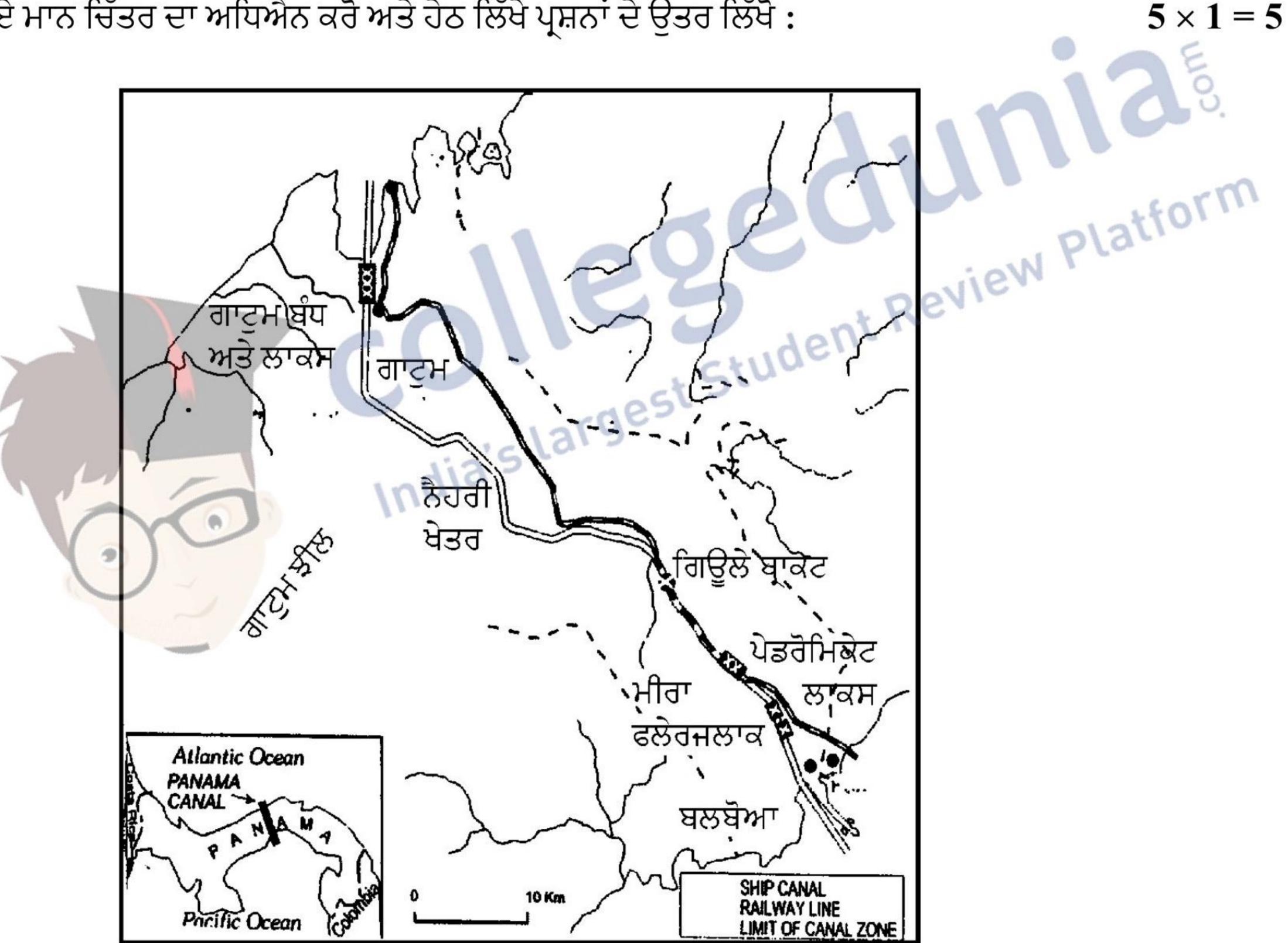
- (17.1) ਨਿਰਯਾਤ ਦੀ ਕਿਸ ਮਦ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਪਰਵਿਰਤੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ?
- (17.2) ਨਿਰਯਾਤ ਦੀ ਕਿਸ ਮਦ ਵਿਚ 1997 ਤੋਂ 2011 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸਥਿਤੀ ਆਮ ਤੋਰ ਤੇ ਇਕੋ ਜਹੀ ਬਣੀ ਰਹੀ ?
- (17.3) ਪੇਟ੍ਰੋਲਿਅਮ ਅਤੇ ਕਚੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਹੋਈ ਪਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰੋ। 1+1+3=5

227/3 [P.T.O.

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ **ਕੇਵਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਕਲਾਂਗ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ** ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 17 ਦੇ ਥਾਂ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ :

- (17.1) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (17.2) ਕਿਸੇ ਦੋ ਮਦਾਂ ਦਾ ਵਰਨਨ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਨਿਰਯਾਤ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ।
- (17.3) ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭੋਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ−ਆਰਥਕ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ $2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2} = 5$ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਨ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿੱਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਲਿੱਖੋ :

- (19.1) ਕਿਹੜੇ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਪਨਾਮਾ ਨੈਹਰ ਨਾਲ ਜੁੜੋ ਹੋਏ ਹਨ।
- (19.2) ਇਸ ਨੈਹਰ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਿਰਿਆਂ ਉਪਰ ਸਥਿਤ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪੱਤਨਾਂ (ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ) ਦੇ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ ।
- (19.3) ਅਮੇਰਿਕਾ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਨੈਹਰ ਦੀ ਮਹਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 1+1+3=5

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ **ਕੇਵਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਕਲਾਂਗ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ** ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 19 ਦੇ ਥਾਂ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ :

- (19.1) ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਨਾਮਾ ਨੈਹਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।
- (19.2) ਇਸ ਨੈਹਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੋ ਮਹਾਂਸਾਗਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (19.3) ਇਸ ਨੈਹਰ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਮਹਤਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- "ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਪੋਸ਼ਣ ਯੋਗ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਈ ਜਲ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸੁਰਖਿਅਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ" ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰੋ ।
- ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੇਖਾ ਮਾਨ ਚਿੱਤਰ ਉਪਰ ਪੰਜ ਭੂਗੋਲਕ ਲੱਛਣਾ ਨੂੰ A, B, C, D ਅਤੇ E ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੱਛਣਾ ਦੀ ਹੇਠ ਦਿਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਰਾਹੀਂ ਪਛਾਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਨਾਮ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿਸ਼ਤ ਕੋਲ ਖਿੱਚੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਉਪਰ ਲਿੱਖੋ :
  - (A) ਟਪਰੀਵਾਸੀ ਪਸ਼ੁਚਾਰਣ ਦਾ ਇਕ ਖੇਤਰ

  - (D) ਪਾਰ-ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਰੇਲ ਮਾਰਗ
  - ਬਹੁਤ ਸੰਘਣੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ **ਕੇਵਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਕਲਾਂਗ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ** ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 21 ਦੇ ਥਾਂ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ:

- (21.1) ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਟਪਰੀਵਾਸੀ ਪਸ਼ੁਚਾਰਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ।
- (21.2) ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਮੁੱਖ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦਾ ਵਰਨਨ ਕਰੋ ।
- (21.3) ਇਟਲੀ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ।
- (21.4) ਆਸਟਰੇਲਿਆ ਵਿਚ ਪਾਰ ਮਹਾਦੀਪੀ ਰੇਲ ਮਾਰਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸਿਰੇ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ ।
- (21.5) ਸੰ:ਸਾ: ਅਮੇਰਿਕਾ (U.S.A.) ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੰਘਣੀ ਜਨ ਘਣਤਾ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

- 22. **ਭਾਰਤ** ਦੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੇਖਾ ਮਾਨ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿੱਖੇ ਲੱਛਣਾ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਚਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਿਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ : $5 \times 1 = 5$
  - ਨਗਰੀ ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘਟ ਅਨੁਪਾਤ ਵਾਲਾ ਰਾਜ
  - (ii) ਚਾਹ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰ
  - (iii) ਓਡਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਏਕੀ ਕਰਿਤ ਇਸਪਾਤ ਸੰਯੰਤਰ (ਸਟੀਲਪਲਾਂਟ)
  - (iv) ਦਖਣ ਮੱਧ (ਸਾਊਥ ਸੇਂਟਰਲ) ਰੇਲ ਮੰਡਲ ਦਾ ਹੇਡ ਕਵਾਟਰ
  - ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਦਾ 'ਦਸ ਮਿਲਿਅਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਵਾਲਾ ਨਗਰ'

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ **ਕੇਵਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਕਲਾਂਗ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ** ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੰਖਿਆ 22 ਦੇ ਥਾਂ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ:

- (22.1) ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘਟ ਨਗਰੀਕਰਨ ਸਤਰ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ ।
- (22.3) ਓਡਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਏਕੀਕਰਿਤ ਇਸਪਾਤ ਸੰਯੰਤ੍ਰ (ਸਟੀਲ ਕਾਰਖਾਨੇ) ਦਾ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ।
  (22.4) ਦਖਣ-ਮੱਧ (ਸਾਉਥ ਸੇਂਟਰਲ) ਰੇਲ ਮੰਡਲ ਦਾ ਹੇਡ ਕਵਾਟਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?
  2.5) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ 10 ਮਿਲਿਅਨ ਦੁਣ ਜੰਜੀ

  - (22.5) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ 10 ਮਿਲਿਅਨ ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਵਾਲੇ ਨਗਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿੱਖੋ ।

